

Päähaku, kielten kandiohjelma: suomen kieli ja suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit sekä kotimainen kirjallisuus

Valintakoe 27.5.2021 kl. 14.00–17.00

Valintakokeen arviointi

Valintakokeessa on 3 osaa. Osasta 1 voit saada 0–40 pistettä, osasta 2 voit saada 0–30 pistettä ja osasta 3 voit saada 0–30 pistettä. Kaikilta kokeeseen osallistuneilta arvioidaan osat 1 ja 2, ja hakijat asetetaan niiden perusteella paremmuusjärjestykseen. Kokeen osa 3 arvioidaan vain osissa 1 ja 2 parhaiten menestyneeltä 117 hakijalta. Jos useammalla hakijalla on sama pistemäärä kuin 117. hakijalla, osa 3 arvioidaan kaikilta näiltä hakijoilta.

Sinun on mahdollista tulla hyväksytyksi vain, jos kokeesi kaikki osat on arvioitu ja saat kokeesta vähintään 50 pistettä. Osien pisteet lasketaan yhteen. Opiskelijoiksi valitaan parhaat pisteet saaneet hakijat.

Ennakkomateriaali

Jaakola, Minna 2018: *Tietäminen argumentoinnin resurssina. Tietysti, tietenkin, ei tietenkään lukijakommenteissa.* – Toini Rahtu, Susanna Shore & Mikko T. Virtanen (toim.) Kirjoitettu vuorovaikutus, SKS, 145–178.

Juntunen, Tuomas 2013: Kuuroille korville. *Dialogi ja ohipuhumisen funktiot Juha Seppälän tuotannossa.* – Aino Koivisto & Elise Nykänen (toim.) Dialogi kaunokirjallisuudessa, SKS, 99–121.

Metslang, Helle 1994: [Kielet ja kontrastit](#). Virittäjä 98 (2), 203–226. (verkkojulkaisu)

Kokeessa jaettava materiaalia ei julkaista.

Osa 1: suomen kieli

Osan 1 tehtävä perustuu ennakkomateriaalina annettuun Minna Jaakolan artikkeliin ”*Tietäminen argumentoinnin resurssina: tietysti, tietenkin ja ei tietenkään lukijakommenteissa*” sekä kahteen kirjoitettuun keskustelukatkelmaan (erillinen aineisto). Keskustelukatkelmiin on lisätty rivinumerot (esim. 03, 12). Vastauksen enimmäismerkkimäärä on 7500 merkkiä.

[Kokeessa jaettava materiaalia ei julkaista.]

- Käytä kokonaisia virkkeitä.
- Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.
- Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja koekirjallisuuden ja/tai aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.

Tehtävä 1

Aineisto-osioissa on kaksi lyhyttä keskustelukatkelmaa (katkelmat 1 ja 2). Vertaile katkelmia niin, että keskityt erittelemään, miten partikkelia tietenkin käytetään niissä vuorovaikutuksen resurssina. Hyödynnä Jaakolan artikkelissaan esittelemiä käsitteitä ja näkökulmia. Suhteuta tarkastelusi Jaakolan tekemiin havaintoihin. Perustele ja havainnollista väitteesi esimerkein. Varmista, että havainnollistuksista käy ilmi, mihin katkelmassa käytettyyn ilmaukseen viittaat. (Voit hyödyntää myös katkelmiin lisättyä rivinumerointia.) Vastauksen kielellinen ilmaisu ja jäsentely vaikuttavat arvosteluun. (0–40 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus: 4500 merkkiä (sisältää välilyönnit)

Osa 2: kotimainen kirjallisuus

Osan 2 tehtävä perustuu ennakkomateriaalina annettuun Tuomas Juntusen artikkeliin ”Kuuroille korville. Dialogi ja ohipuhumisen funktiot Juha Seppälän tuotannossa” sekä Laura Gustafssonin Anomalia-romaanin katkelmaan, joka löytyy liitteenä olevasta aineistosta. Romaanikatkelmaan on lisätty rivinumerot (esim. 003, 012). Vastauksen enimmäismerkkimäärä on 7500 merkkiä.

[Kokeessa jaettava materiaalia ei julkaista.]

- Käytä kokonaisia virkkeitä.
- Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.
- Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja koekirjallisuuden ja/tai aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.

Tehtävä 2

Analysoi ja tulkitse, miten katkelmassa rakennetaan kuvaa henkilöihahmoista ja heidän välisistä suhteistaan sekä millaiseksi kuva muodostuu. Hyödynnä Juntusen artikkelissaan esittelemiä käsitteitä ja näkökulmia. Suhteuta tarkastelusi Juntusen tekemiin havaintoihin. Perustele ja havainnollista väitteesi esimerkein. Varmista, että havainnollistuksista käy ilmi, mihin katkelmassa käytettyyn ilmaukseen viittaat. (Voit hyödyntää myös katkelmiin lisättyä rivinumerointia.) Vastauksen kielellinen ilmaisu ja jäsentely vaikuttavat arvosteluun. (0–30 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus: 4500 merkkiä (sisältää välilyönnit)

Osa 3: suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit

Osan 3 tehtävät perustuvat ennakkomateriaalina annettuun Helle Metslangin artikkeliin ”Kielet ja kontrastit” sekä taulukkoon, joka löytyy liitteenä olevasta aineistosta. Ennen kuin vastaat kysymyksiin, tarkastele aineistona olevaa taulukkoa, jossa on samat lauseet suomeksi, viroksi ja vepsäksi.

- Käytä kokonaisvirkeitä.
- Älä kirjoita vaihtoehtoisia vastauksia. Jos kirjoitat vaihtoehtoisia vastauksia, arvostelussa huomioidaan vain vastaus, josta saat vähiten pisteitä.
- Vastaa tehtäviin ytimekkäästi ja koekirjallisuuden ja/tai aineiston mukaisesti. Ole huolellinen, että vastaat kuhunkin tehtävään oikean aineiston perusteella.
- Kirjoita vastauksesi suomeksi. Muilla kielillä kirjoitettuja vastauksia ei huomioida arvostelussa.

Tehtävä 3.1

Vertaa taulukon suomen- ja vironkielisiä lauseita ja etsi esimerkkejä suomen ja viron kieliopillisista (= rakenteellisista) eroista. Listaa havaitsemasi erot ja lisää jokaisen kohdalle esimerkki. Taulukon saman rivin lauseissa saattaa olla useampia kuin yksi ero, ja sama ero saattaa esiintyä useammalla rivillä. (0–24 pistettä)

Esim. viron sijapäätteet ja persoonapäätteet ovat suomeen verrattuna lyhyempiä, kuten allatiivi -lle ja -le (torille, turule), elatiivi -sta ja -st (sienistä, seentest), monikon 2. persoona -tte ja -te (tulette, tulete).

Vastauksen enimmäispituus: 1500 merkkiä (sisältää välilyönnit)

Tehtävä 3.2

Metslangin artikkelissa käytetään käsitteitä synteettisyys ja analyttisyys. Vertaa vepsänkielisiä lauseita sekä suomeen että viroon: millaisia eroja ja samankaltaisuuksia huomaat synteettisyyden ja analyttisyyden ilmenemisessä verrattuna suomeen ja viroon? Tue väitteitäsi esimerkeillä taulukosta. Huom! Vepsä saattaa olla joissakin esimerkeissä synteettisempää ja joissakin esimerkeissä analyttisempää kuin suomi tai viro. (0–6 pistettä)

Vastauksen enimmäispituus: 1500 merkkiä (sisältää välilyönnit)

Arviointiperusteet

OSA 1: Suomen kieli (0–40 pistettä)

Tehtävä 1 (0–40 p.)

Tehtävässä tulee osata nimetä partikkelin *tietenkin* tehtävä kahdessa erilaisessa aineistokatkelmassa, perustella kumpikin tulkinta havainnollisesti Jaakolan artikkelissa esiteltyä tarkastelutapaa hyödyntäen sekä suhteuttaa havainnot Jaakolan huomioihin artikkelissa käytetystä aineistosta. Tehtävään 1 annetut vastaukset on arvioitu ensisijaisesti seuraavien arviointialueiden mukaisesti:

1. partikkelin tehtäviä koskevat väitteet
2. partikkelin tehtäviä koskevien väitteiden perustelut
3. muut relevantit nostot suhteessa tehtävänantoon ja taustakirjallisuudessa todettuun

Näillä kolmella arviointialueella pisteytys on noudattanut seuraavia periaatteita:

1. Partikkelin tehtäviä koskevat väitteet: 0–10 pistettä; 0, 1, 3 tai 5 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti
 - 5 pistettä: tehtävä nimetty oikein. Katkelmassa 1 partikkelin tehtäväksi on nimetty suojaus tai suojaus ja lisäys. 5 pisteen vastaukseksi on voitu hyväksyä myös vastaus, jossa suojaus identifioidaan käänteiseksi myönnyttelyksi (käänteinen konsessiivinen kuvio), jos tämä on tehty täsmällisesti. Katkelmassa 2 partikkelin tehtäväksi on nimetty myönnyttely tai sekä myönnyttely että haastaminen.
 - 3 pistettä: tehtävä nimetty oikeansuuntaisesti. Katkelmassa 1 partikkelin tehtäväksi on saatettu nimetä esimerkiksi pelkkä lisäys niin, että suojaustulkinnan tekemättä jättämistä ei erikseen perustella. Katkelmassa 2 partikkelin tehtäväksi on vastaavasti saatettu mainita esimerkiksi pelkkä haastaminen niin, että myönnyttelytulkinnan tekemättä jättäminen jää ilman perusteluja. Yleinen 3 pisteen vastausstrategia on ollut kuvata partikkelin tehtävää tavalla, joka osoittaa kykyä hyödyntää artikkelissa käsiteltyä asiaa tehtävässä olennaisella tavalla, vaikka esitys on osin epätasällinen. 3 pistettä on voitu antaa myös vastaukselle, jossa partikkelin tehtävästä esitettävät väitteet ovat keskenään osin ristiriitaisia, jos ristiriita ei ole erittäin suuri.
 - 1 piste: tehtävän nimeämisessä hapuilua, mutta analyysi ei väärä. Näissä tapauksissa partikkelin tehtävästä esitettävät väitteet horjuvat enemmän, niitä on käsitelty kapeasti tai ilmaisu on arkikielistä niin, että yhteys luettuun hahmottuu ohueksi. Vastauksessa on

saatettu esimerkiksi esittää, että partikkeli ilmaisee poikkeusta (katkelma 1) tai lieventää *mutta*-sanan jälkeen alkavaa mielipidettä (katkelma 2).

- 0 pistettä: tehtävä nimetty väärin tai sitä ei ole nimetty lainkaan. 0 pistettä on annettu myös vastauksista, joissa partikkelin tehtävästä esitetyt väitteet pitäytyvät katkelman sisällöllisen selostamisen tasolla tai vastauksen pääasialliseksi sisällöksi hahmottuu esimerkkikatkelmien erot ja artikkelin menetelmällisen ytimen sivuuttava huomio siitä, että partikkeli ilmaisee tiedettyä tai selvää asiaa (tästä huomiosta on annettu pisteitä toisessa kohtaa).
2. Partikkelin tehtäviä koskevien väitteiden perustelut: 0–24 pistettä; 0–12 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti. Tässä on tarkasteltu edelleen tarkemmin seuraavia neljää osa-aluetta:
- Huomiot partikkelin sisältävän puheenvuoron pääväitteestä: 0, 1 tai 3 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti
 - Pääväitettä koskevat huomiot tuottavat 3 pistettä, kun tarkastelu hyödyntää pääväitteen käsitettä ja pääväitteeksi (partikkelia käyttävän kirjoittajan omaksi mielipiteeksi, pääargumentiksi tms.) on katkelmassa 1 identifioitu lause *Voi yli 60v. pitää minihametta*. Katkelmassa 2 pääväitteeksi on analysoitu lause *ne eivät ole se juttu* tai *Minulle saagan varsinaiset aarteet ovat lavasteiden suunnittelijat ja valmistajat* (tai nämä yhdessä).
 - 1 pisteen vastauksessa pääväitteen käsite saattaa näkyä analyysissä häilyvämmiin tai pääväitteen identifiointi horjuu. Artikkelin keskeinen idea kytkeä partikkelin tehtävä huomioihin puheenvuoron pääväitteestä tulee kuitenkin esille ja analyysi on oikeansuuntainen.
 - 0 pisteen vastauksessa pääväitteestä ei ole tehty huomioita tai käsittelyyn sisältyy olennaisia väärinymmärryksiä (pääväitteeksi analysoidaan esimerkiksi partikkelin sisältävän puheenvuoron edelle sijoittuva kysyvä vuoro, johon partikkelia käyttävä kirjoittaja vastaa).
 - Huomiot partikkelin sijainnista suhteessa pääväitteeseen: 0, 1 tai 3 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti
 - Partikkelin sijaintia koskevat huomiot tuottavat 3 pistettä, kun sijaintia suhteessa pääväitteeseen on kommentoitu ja huomiot ovat osuvia. Katkelmassa 1 on tällöin nostettu esiin, että partikkelin paikka puheenvuoron sisällä on pääväitteen jäljessä. Katkelmassa 2 sen todetaan esiintyvän pääväitteen edellä.
 - 1 pisteen vastauksessa partikkelin sijaintia suhteessa pääväitteeseen on kommentoitu, mutta huomiot saattavat horjua tai ne on esitetty tavalla, jossa on

sisällöllisen selostuksen piirteitä. Artikkelin keskeinen idea partikkelin sijainnin tarkastelemisesta suhteessa pääväitteeseen tulee kuitenkin esille ja analyysi on oikeansuuntainen.

- 0 pisteen vastauksessa sijainnista ei ole tehty huomioita tai huomiot ovat sisällöllisiä niin, että metatasolle nousevasta tarkastelusta ei ole viitteitä (kuvauksessa saatetaan esimerkiksi todeta, mitä katkelmassa sanotaan ensin, mitä myöhemmin, ja esitystapa on lähinnä referoiva). Vaihtoehtoisesti sijainnista tehtävä huomio voi olla pielessä.
- Partikkelin tehtävää koskevan analyysin kannalta keskeisten merkityssuhteiden kuvaus: 0, 1 tai 3 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti
 - 3 pisteen vastauksessa pääväitteen ja partikkelin sisältävän lauseen merkityssuhteet on kuvattu osuvasti. Katkelmasta 1 todetaan esimerkiksi, että partikkelin sisältävä suojaava lause vähentää pääväitteen kategorista ehdottomuutta ja varautuu näin mahdollisiin vasta-argumentteihin, joita vahva pääväite sellaisenaan saattaisi herättää. Katkelmasta 2 todetaan esimerkiksi, että partikkelin sisältävällä myönnyttelevällä lauseella asetetaan osin samanmieliseksi kysyvään vuoroon sisältyvän oletuksen 'parasta Starwars-elokuvissa ovat itse elokuvat tai elokuvahahmot' kanssa, mutta valmistetaan samalla tietä eriävälle näkemykselle, johon vastaaja itse sitoutuu vahvimmin.
 - 1 pisteen vastauksessa merkityssuhteita on kommentoitu, mutta huomiot ovat vähemmän osuvia tai ne on saatettu esittää tavalla, jossa on sisällöllisen selostuksen piirteitä. Artikkelin keskeinen idea tarkastella partikkelin sisältävän lauseen ja pääväitteen merkityssuhteita tulee kuitenkin esille ja analyysi on oikeansuuntainen.
 - 0 pisteen vastauksessa merkityssuhteista ei ole tehty huomioita, huomiot eivät keskity olennaiseen tai ne ovat sisällöllisiä niin, että metatasolle nousevasta tarkastelusta ei ole viitteitä (kuvauksessa saatetaan esimerkiksi todeta, mitä keskustelijat katkelmassa sanovat, ja esitystapa on lähinnä referoiva). 0 pistettä on voitu antaa myös vastauksesta, jossa analyysi on vaikea ymmärtää niin, että olennaiseen keskittymistä on mahdotonta todeta.
- Käsittelyn selkeys, eksplisiittisyys ja havainnollisuus: 0, 1 tai 3 pistettä kumpaakin aineistokatkelmaa kohti

- 3 pisteen vastauksessa käsittelytapa on perustelujen osalta selkeä, eksplisiittinen ja havainnollinen. Analyysi etenee loogisesti ja katkelmista tehdyt tulkinnat kytketään konkreettisesti katkelmissa käytettyyn kielen ainekseen. Samalla esitetyt väitteet (esimerkiksi se, mikä tulkitaan puheenvuoron pääväitteeksi), perustellaan Jaakolan artikkelissa käytettyyn analyysitapaan vedoten.
- 1 pisteen vastauksessa perustelujen selkeys, eksplisiittisyys ja havainnollisuus on vähäisempää, mutta käsittely on edelleen sisällöllisesti perusteltu.
- 0 pisteen vastauksessa perustelujen selkeydessä, eksplisiittisyydessä tai havainnollisuudessa on merkittäviä ongelmia esimerkiksi niin, että sen tulkinta edellyttää lukijalta vastauksen ulkopuolista tietämystä. Perustelujen selkeydestä, eksplisiittisyydestä ja havainnollisuudesta on voitu antaa 0 pistettä myös silloin, jos perustelut ovat olleet huomattavan niukat, perusteluja ei ole esitetty tai käsittelyyn sisälty olennaisia väärinymmärryksiä.
- Muut relevantit nostot suhteessa tehtävänantoon ja taustakirjallisuudessa todettuun: 0–6 pistettä esimerkiksi seuraavanlaisista seikoista:
 - partikkelin merkityspiirteenä huomioitu odotuksenmukaisuuden, itsestäänselvyyden, jaetun tiedon ilmaiseminen 1 p.
 - partikkelin käytön tehtäväksi molemmissa katkelmissa todettu em. merkityspiirteiden retorinen käyttö keskustelukumppanin vakuuttamiseksi (ts. nostettu esiin, että partikkelin tehtävänä on rakentaa sosiaalista todellisuutta, ei pelkästään heijastaa sitä) 1 p.
 - katkelmien yhteiseksi piirteeksi todettu se, että ne rakentuvat kysymyksen ja vastauksen muodostamasta parista, jossa partikkeli sijoittuu vastausvuoroon 1 p.
 - kysymys–vastaus-pareja koskeva huomio suhteutettu artikkelin esimerkkeihin, joissa käsitellyt keskustelut muodostuivat pääasiassa väite–väite-pareista 1 p.
 - huomio partikkelin tehtävien osittaisesta limittymisestä, jonka konteksti täsmentää 1–2 p.
 - muut relevantit metatason huomiot artikkelissa esiteltyyn tutkimusmenetelmän soveltamisesta 1–2 p.

Yleisesti ottaen korkeimpiin pisteisiin on yltänyt vain sellaisilla vastauksilla, joissa on mukana sekä olennaiseen keskittyvä yleistävä taso (Jaakolan artikkelin keskeiset havainnot) että esimerkkien osuva, havainnollinen ja menetelmällisesti perusteltu analyysi artikkelin havaintoihin suhteutettuna.

Edellä kuvattujen osa-alueiden lisäksi vastauksen jäsentelystä ja kieliasusta on voinut saada 2 lisäpistettä. Jäsentely- ja kieliasupisteet on jätetty antamatta vain harvoissa tapauksissa. Näissä tapauksissa vastauksessa on esiintynyt seuraavanlaisia ongelmia:

- tekstin kokonais- tai kappalerakenteen hajanaisuus, joka vaikeuttaa ymmärtämistä
- ymmärtämistä vaikeuttavat ongelmat tekstin sidosteisuudessa ja viittaussuhteissa
- muut ymmärtämistä vaikeuttavat ongelmat (esim. abstrakti, ilmaan jäävä ilmaisutapa)
- virkerakenteen katkonaisuus tai lauserakenteen koossa pysymisen ongelmat
- tekstin pituuteen nähden merkille pantava määrä viimeistelytason puutteita (esimerkiksi runsaasti ongelmia oikeinkirjoituksessa) tai
- niin lyhyt teksti, että jäsentelyn arviointi ei ole mahdollista.

OSA 2: Kotimainen kirjallisuus (0–30 pistettä)

Tehtävä 2 (0–30 p.)

Tehtävässä tulee analysoida ja tulkita, miten Laura Gustafssonin romaanikatkelmassa rakennetaan kuvaa henkilöihahmoista ja heidän välisistä suhteistaan sekä millaiseksi kuva muodostuu. Tehtävän arvostelussa on tarkasteltu ennakkomateriaalin hyödyntämistä (Juntusen artikkeli) romaanikatelman analyysissä sekä kykyä lukea annettua katkelmaa ja tulkita sitä tehtävänannon mukaan. Pisteitä on saanut myös loogisesta jäsennyksestä ja täsmällisestä kielenkäytöstä.

1) Valintakoemateriaalin soveltaminen novelliin (10 p)

- Valintakokeen materiaalin soveltamisesta on annettu enintään 10 pistettä. Arvioinnissa on otettu huomioon seuraavat osa-alueet.
- Juntusen käsittelee artikkelissaan Juha Seppälän romaaneja, joissa henkilöihahmojen välinen ohipuhuminen ja kohtaamattomuus ovat keskeisiä aiheita. Juntunen analysoi artikkelissaan erilaisia ohipuhumistilanteita sekä tarjoaa käsitteitä ja analyysimalleja realistisia, modernistisia ja postmodernistisia piirteitä sisältävien dialogien ja teosten tulkintaan.
- Juntunen tarkastelee dialogien mimeettistä, temaattista ja synteettistä funktiota. Dialogin mimeettinen funktio tarkoittaa sitä, että dialogi toimii todentuntuisesti, esittää ”realistisesti” hahmojen vuoropuhelua. Kun dialogissa painottuu temaattinen funktio, puhuvat hahmot näyttävät ennen kaikkea laajemman ihmisryhmän tai idean edustajina. Dialogin synteettisen funktion korostuessa paljastuu henkilöihahmojen keinotekoisuus ja tekstuaalisuus, mikä on tyypillistä postmodernistiselle kirjallisuudelle.
- Juntusen esittelemät romaanit ovat kerrontarakenteeltaan ja tematiikaltaan osin samankaltaisia, osin erilaisia kuin Gustafssonin romaanikatelma. Valintakoevastauksessa on olennaista, miten artikkelia ja sen tarjoamia käsitteitä pystytään soveltamaan Gustafssonin romaanikatelmaan, jonka kerrontarakenteessa ja mahdollisissa teemoissa voi havaita piirteitä erilaisista tyyllillisistä tendensseistä (realistinen, modernistinen, postmodernistinen) ja funktioista (mimeettinen, temaattinen, synteettinen).
- Kaikkia Juntusen esittelemiä käsitteitä ja näkökulmia ei tarvitse tuoda esiin vastauksessa, mutta olennaista on Juntusen artikkelista valittujen käsitteiden ja näkökulmien tarkoituksenmukainen esittely ja luonteva soveltaminen kohdetekstiin eli Gustafssonin romaanikatelmaan.
- Pelkästä Juntusen artikkelin tutkimusteeman (ohipuhumisen tarkastelu) huomioon ottamisesta ja dialogin analyysistä on saanut pisteitä, mikäli se on ollut motivoitua suhteessa Gustafssonin romaanikatelman käsittelyyn – pisteitä on saanut näissä tapauksissa, vaikka käsitteiden käyttö

olisi ollut muutoin vähäistä. Tällöin vastauksessa on voinut painottua esimerkiksi dialogin analyysi vuorovaikutuksen tai tyyliin pohjalta tai vastauksessa on voitu vertailla havaintoja Gustafssonin romaanikatkelmasta Juntusen tekemiin havaintoihin Seppälän proosasta.

- Eniten pisteitä on saanut, jos vastauksessa on tarkasteltu henkilöahmoja ja näiden välistä vuorovaikutusta kokonaisuutena ja kytketty Juntusen artikkelin tarjoamat näkökulmat tekstikatkelman kokonaismerkityksen arviointiin sekä kyetty esittämään, mihin Juntusen artikkelin tarjoamat käsitteet Gustafssonin romaanikatkelman analyysissä soveltuvat.
- Esimerkiksi Gustafssonin romaanikatkelman dialogia voidaan perustella mimeettisenä, arkista, suhteessaan kriisiytyneen pariskunnan keskustelua ”todentuntuisesti” jäsentävänä. Katkelman keskeiset henkilöahmot (Tracey Connelly ja tämän aviomies) voidaan nähdä katkelman kokonaisuudessa mimeettisen realistisina tai laajemmin modernistisina hahmoina, jotka edustavat laajemminkin esimerkiksi vähän koulutettuja ihmisiä tai ylipäättään ihmisiä, joille on erinäisistä syistä – kuten haaveiden erilaisuuden tai ikäeron vuoksi – syntynyt ongelmia parisuhteessa ja elämänhallinnassa. Toisaalta romaanikatkelmassa voi nähdä postmodernistisille hahmoille ja postmodernistiselle proosalle tyypillisiä piirteitä, kuten todellisuuden jakautuminen samoin kuin voimakkaasti ristiriitaiset roolit arkiminän ja nettimaailman ihanneminän välillä. Hahmoja, etenkin Tracey Connellyn hahmoa, voi pohtia myös osin synteettisinä hahmoina, mikäli analyysin ja tulkinnan kohteeksi otetaan ne viitteet, joiden avulla hän määrittelee itseään (Angelina Jolie ja tämän esittämä hahmo Lara Croft, Britney Spears, Maria Antoinette). Hahmojen tulkintaa voidaan perustellusti painottaa eri tavoin.

2) Analyysi ja tulkinta (15 p)

Gustafssonin romaanikatkelman henkilöahmojen ja heidän välisensä suhteen sekä sen luonteen analyysissä ja tulkinnassa on saanut pisteitä seuraavista havainnoista. Kaikki havainnot eivät ole välttämättömiä. Olennaista on, että tehdyt havainnot muodostavat koherentin analyysin ja niistä tehdään uskottava tulkinta.

1. Romaanikatkelman kerrontarakenne, tilanne, keskeiset henkilöt ja kielenkäyttö (8 p)
 - katkelma muistuttaa pitkälti draamatekstiä
 - katkelma on pääosin lainausmerkein merkittyä dialogia, joskin sitä kehystää alussa kertojan parenteesinomaisen kuvaus tapahtumapaikasta ja -ajasta eli kodista (Lontoon Finsbury Parkissa kesällä 2006 (rivit 001–004); kertoja tulee suoraan esiin vain alussa (rivit 001–004) ja yhdessä parenteesissa rivillä 018
 - katkelman päähenkilöinä ovat Tracey Connelly ja tämän nimettömäksi jäävä aviomies

- sivuhenkilöinä ovat pariskunnan lapset (vauvaikäinen Peter ja kolme hieman vanhempaa tytärtä sekä koirat Lady ja Lucky) sekä Traceyn nettituttavuus Steven
- dialogia rikkovat kursivoidut jaksot (rivit 005–016, 57–58 ja 94–100), joissa Tracey ensin kirjautuu nettiin ja sitten esittelee itseään mahdollisesti nettipäiväkirjassa / jollakin deittifoorumilla sekä käy myös mahdollisesti vuoropuhelua nettifoorumilla; on tulkinnanvaraista mitä Tracey puhuu toisen kanssa ja mitä kirjoittaa esimerkiksi nettipäiväkirjaan (esimerkiksi rivit 049–050)
- olennaista on huomata, että Tracey on katkelmassa sekä kotinsa todellisuudessa että netissä ja että näistä kahdesta muodostuu kaksi keskenään voimakkaassa jännitteessä olevaa tasoa katkelmaan
- romaanikatkelmaa hallitsee Traceyn näkökulma
- dialogista ja kursivoiduista osuuksista on pääteltävissä henkilöhahmojen nimet tai heidän jääminen nimeämättä, ikä (Tracey noin 25-vuotias, muiden hahmojen ikä on ilmaistu epämääräisemmin tai suuntaa-antavasti), sukupuoli, ulkonäkö, luonne, käytös, tapa puhua
- on tärkeää havainnoida, miten hahmot nimeävät tai jättävät nimeämättä toisiaan (esimerkiksi Tracey Connelly nimeää itsensä rivillä 007 ja tämän aviomies nimeää vaimonsa eri tavoin rivillä 060, mutta aviomiestä ei nimetä lainkaan katkelmassa; esitellessään itseään netissä Tracey nimeää lemmikkikoiransa mutta ei lapsiaan riveillä 009–011; vauvansa Peterin hän mainitsee vain, kun tahtoo syyllistää aviomiestään rivillä 076)
- dialogista ja tekstin kursivoiduista osuuksista on pääteltävissä myös romaanikatkelman tarinallinen aines ja juoni: Tracey ja tämän aviomiehen suhde ei ole ollut hyvä ja he ovat päätyvässä eroon
- katkelman tyyli: dialogissa Traceyn puhuu alatyylisesti ja kiroilee, aviopuolison kieli on aikuismaisempaa; netissä Tracey esittäytyy nuorena, kauniina seikkailijana, joka on tietoinen aikansa kulttuurista ja sen ilmiöistä
- Traceyn puheessa ilmenee viittauksia populaarikulttuurista ja historiasta tuttuihin hahmoihin, joihin hän samastuu (Angelina Jolie sekä tämän esittämä sankari Lara Croft, laulajatar Britney Spears ja tämän laulun sanoitukset, Ranskan kuningatar Maria Antoinette) ja joiden kautta muodostuu hänestä kuva persoonana
- olennaista on havaita, että henkilöhahmoista syntyy ristiriitainen kuva ja että heistä saatu kuva muuttuu katkelmassa lukijan saaman uuden tiedon pohjalta; tässä voi havaita myös kerronnallista ironiaa

- keskeisiä ristiriitoja: Tracey on perheenäiti mutta ei ole läsnä perheelleen, netissä hän esiintyy seikkailunhaluisena ja villinä; Tracey perustelee hyvin ristiriitaisesti suhdetta lapsiinsa, kun tulee puhe erosta riveillä 046, 071–072; aviomies tuntuu välittävän Traceyta enemmän lapsista, etenkin Peteristä, mutta toisaalta paljastuu, että hän on käyttäytynyt väkivaltaisesti Traceyta ja syntymätöntä Peteriä kohtaan, rivi 075–076)
- hahmojen välinen dialogi ei onnistu ja antaa kuvan päähenkilöiden välisistä ristiriidoista
- mahdollisesti havainnot keinoista ja kielenaineksista, joilla dialogi tai kursivoidut katkelmat liittyvät englannin kieleen (tosielämän Tracey Connelly puhuu englantia) ja englantilaiseen kulttuuriin, sillä katkelma on sijoitettu Englantiin (Lontoon Finsbury Park) ja esimerkiksi nimistä saa kuvan siitä, että hahmot ovat englantilaisia
- mahdolliset havainnot siitä, että romaanikatkelma perustuu todella tapahtuneisiin asioihin (paljon kansainvälistä huomiota saanut Baby P:n surmatapaus Lontoossa)

2. Tulkinta (7 p)

- romaanikatkelman pohjalta voidaan arvioida, että päähenkilöiden suhde on kylmentynyt ja myrkyllinen ja että siinä vaikuttaa henkinen ja fyysinen väkivalta
- aviopuolisoiden etäännyttymisen toisistaan aiheuttaneet esimerkiksi kiinnostuksenkohteiden muuttuminen ja maailmankuvien eroavuudet (Traceyn haluama sinkkuelämän kaltainen vapaus vs. aviopuolison käytännöllinen perheeseen sitoutuminen), ikäero (Tracey noin 25-vuotias, aviopuoliso huomattavasti vanhempi) tai puolisojen välinen henkinen ja fyysinen väkivalta
- dialogin analyysi voi paljastaa erilaisia asioita aviopuolisoiden välisestä kanssakäymisestä: ohipuhumista, haluttomuutta kommunikoida, yritystä lopettaa keskustelu, väkivallan ja traumojen jälkiä, alistamista, mitätöintiä ja häpeää
- henkilöhahmojen ja näiden suhteiden analyysissä esiin nostettujen piirteiden tulkinta ja kontekstointi voi tapahtua monella tapaa, mutta olennaista on, että tulkinta on perusteltua
- pelkästä tekstin referoinnista ei saa paljon pisteitä, mutta toisaalta tulkinta ei saa olla ylitulkintaa eli kaikki havainnot on perusteltava romaanikatkelmasta käsin
- tulkinnassa on olennaista havaita romaanikatkelman kuvaaman tilanteen monikerroksisuus: perheen arkinen todellisuus, jossa aviopuolisoiden keskustelu käydään ja jota keskustelu koskee, mutta myös nettitodellisuus, jossa Tracey elää ja kommunikoi toisten kanssa

- Juntusen artikkelin käsitteitä on olennaista suhteuttaa analyysiin ja tulkintaan siten, että Juntusen artikkeli ruokkii ja tukee omaa ajattelua, mutta ei kavenna tai ohjaa sitä liikaa

3) Vastauksen jäsentely ja kielenkäyttö (5 p)

Vastauksen jäsentelyn ja kielenkäytön arvioinnissa on kiinnitetty huomiota seuraaviin seikkoihin:

- kuinka hyvin analysoitava romaanikatkelma on esitelty ja miten lukija on otettu huomioon
- miten vastaus on jäsennetty: onko jäsenitys johdonmukainen pää- ja sivuasioiden suhteen, onko rakenne eheä ja vastaus viimeistelty ja yhtenäinen
- kuinka analyyttinen ja tarkka on vastauksen näkökulma sekä miten täsmällistä on kielenkäyttö ja viittaaminen sekä miten jouhevasti ja loogisesti vastaus etenee

OSA 3: Suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit (0–30 pistettä)

Tehtävä 3 (0–30 p.)

Valintakokeen 3. osan maksimipistemäärä on 30 pistettä. 3. osa koostuu kahdesta tehtävästä: tehtävästä 3.1 voi saada 0–24 ja tehtävästä 3.2 0–6 pistettä.

Tehtävässä 3.1 on löydettävä taulukon pohjalta suomen ja viron rakenteellisia eroavaisuuksia. Jokaisesta eroavaisuudesta selityksineen ja esimerkkeineen saa 2 pistettä. Jos esimerkki tai selitys puuttuu, saa 1 pisteen. Tehtävään ei tarvita viron kielen taitoa. Täydet pisteet saa, jos löytää seuraavat eroavaisuudet:

1. virossa on epäsuoraa tietoa varten oma *modus* (kvotatiivi), suomessa ilmaistaan samaa merkitystä *kuulemma*-sanalla, esim. *siellä kuulemma on – seal olevat* rivillä 1 ja *heillä on kuulemma korona – neil olevat koroona* rivillä 7;
2. virossa on *ga*-päätteinen komitatiivi, jolla ilmaistaan jonkun kanssa yhdessä olemisen lisäksi myös välinettä, jota suomessa ilmaistaan adessiivilla. Komitatiivin pääte tulee esille riveillä 5 (*lapsineen – oma lastega*) ja 9 (*kanssamme – meiega*), välineen ilmaiseminen rivillä 2 (*pyörällä – rattaga, autolla – autoga*);
3. kun suomessa erotetaan selvät morfeemirajat, niin virossa eri sijoja voi ilmaista myös vartalovarianteilla, joissa morfeemirajoja on mahdotonta erottaa. Tämä näkyy selvästi, kun verrataan suomen ja viron monikon partitiivia: suomen *marjoja* ja viron *marju* (rivi 1) sekä suomen *sieniä* ja viron *seeni* (rivi 4). Pisteet saa myös siitä, kun esimerkkinä esittää viron päätteettömän genetiivin: *me* (rivi 7), *piruka* (rivi 8);
4. toisin kuin suomessa, viron predikatiivissa ei ilmene totaalisuuden ja partiaalisuuden ero, eli kun suomessa predikatiivi on usein partitiivissa, niin virossa se on nominatiivissa: *kalliimpia – kallimad, makeita – magusad* (rivi 3);
5. kun suomessa käytetään omistusliitteitä eli possessiivisuffikseja, niin virossa niitä ei ole, vaan omistussuhdetta ilmaistaan pronominilla, esim. *tätini – mu tädi* (rivi 5), *sukulaisemme – me sugulased* (rivi 7);
6. suomessa esiintyy kysymyspartikkeli *-ko*, joka liittyy sanaan, virossa käytetään erillistä kysymyssanaa *kas*, esim. *pitäisikö minun – kas ma peaksin* rivillä 4 ja *tuletteko – kas tulete* rivillä 9;
7. suomessa voidaan esittää mahdollinen tai todennäköinen asia potentiaalilla, joka taas virosta puuttuu. Virossa käytetään samaan merkityksen ilmaisemiseen leksikaalisia keinoja. Esim. *tullee – tuleb tõenäoliselt* (rivi 5) ja *täytynee – peame tõenäoliselt* (rivi 8);

8. virossa on suomeen verrattuna vähemmän kongruenssia: suomen *tU*-partisiippiä vastaava *tud-*partisiippi ei kongruoi attribuuttina, esim. *ostetuista sienistä – ostetud seentest ja paistettua piirakkaa – küpsetatud pirukat* rivillä 6;
9. viron vähempi kongruenssi näkyy myös kieltosanasta. Kun suomessa on kieltoverbi, joka kongruoi subjektin kanssa persoonassa ja luvussa, virossa on kieltopartikkeli, joka ei muutu, esim. *en lähdenytkään – ei läinudki* rivillä 2 ja *eivät pääsekään – ei saagi* rivillä 7;
10. virossa ei ole genetiivisubjektia, esim. *pitäisikö minun – kas ma peaksin* rivillä 4 sekä *meidän täytynee – me peame* rivillä 8;
11. kun suomessa se, mihin verrataan, on partitiivissa, virossa samassa paikassa käytetään elatiivia, esim. *pyörää isompi – rattast suurem* rivillä 2 ja *muuta kalliimpia – muudest kallimad* rivillä 3;
12. kun suomessa käytetään johdosta, virossa samasta ilmiöstä voidaankin käyttää yhdyssanaa, esim. *korillista – korvitäit* rivillä 3 ja *pellillinen – plaaditais* rivillä 9.

Jos hakija huomaa yhden tai usean seuraavista piirteistä, on mahdollista saada 1 lisäpiste (Tehtävästä 3.1 voi saada kuitenkin enintään 24 pistettä):

- virossa ei ole vokaalisointua;
- virossa perfektiivisyyttä ja totaalisuutta ilmaistaan objektin sijamuodon lisäksi myös partikkelilla *ära*;
- kun suomen partikkeli *-kin/-kAAn* kongruoi lauseen myönteisyyden ja kielteisyyden kanssa, niin viron vastaava partikkeli ei kongruoi;
- suomen ja viron sanajärjestyksessä on eroavaisuuksia.

Tehtävässä 3.2 tulee verrata vepsää suomeen ja viroon analyttisyyden ja synteettisyyden kannalta sekä tukea väitteitä taulukon esimerkeillä. Täydet pisteet saa, jos huomaa alhaalla olevat piirteet (esimerkit saattavat vaihdella). Kustakin huomiosta esimerkkeineen saa 2 pistettä.

1. joissakin ilmauksissa vepsä ja suomi ovat samalla tavalla synteettisiä, mutta viro on niitä analyttisempää, esimerkiksi sekä vepsässä että suomessa on käytössä sanaan liittyvä kysymyspartikkeli (esim. vepsän *tulet-ik* ja suomen *tuletteko*), kun taas virossa on erillinen kysymyssana (*kas tulete*);
2. joissakin ilmauksissa vepsä ja viro ovat samalla tavalla analyttisiä ja suomi on niitä synteettisempää, esim. sekä vepsässä että virossa ilmaistaan omistajaa pronomiinilla (esim. vepsän *minun tädi* ja viron *mu tädi*), mutta suomessa käytetään omistusliitteitä (*tätini*);
3. joissakin ilmauksissa vepsä on analyttisempää kuin viro, joka taas on analyttisempää kuin suomi, esimerkiksi vepsässä käytetään predikatiivilausetta (*torelk om täuž necišpäi*), virossa

yhdyssanaa (*seda on plaaditais*) ja suomessa vieläkin synteettisempää johdosta (*tätä on pellillinen*).

Lisäpisteen voi saada, kun huomaa, että kaikissa kielissä on synteettisyyttä (esim. sijapäätteiden käyttö). (Tehtävästä 3.2 voi kuitenkin saada enintään 6 pistettä.)